

Kwajongen en Messias

Christus Triumfatorkerk, 29 september 2019

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: I Samuël 21:2 – 22:2

Komen

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst en aankondigen aanvangslied
- Aanvangslied 'Bijeengeroepen' (Geroepen om te Zingen 18 / Melodie Lied 675)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de zondag Psalm 86

Lezen Psalm 86: 1-2 (BGT)

Een gebed van David.

Heer, hoor mijn gebed

Heer, luister naar mij

en geef mij antwoord!

Ik ben ongelukkig en alleen.

Bescherm mij, want ik ben trouw aan u.

Red mij, want u bent mijn God,

op u vertrouw ik.

Zingen: Psalm 86: 1 en 2

- Kyriëgebed
Tussen alle roepen door,
tussen stemmen die elkaar overstemmen door,
is er het gefluister van de mens
die haast geen kracht meer heeft.
De zachte roep van de gebroken stem
die vraagt om gehoord te worden:
luister naar mijn fluisteren.

Tussen alle rennen door,
tussen allen die zichzelf voorbij hollen door,
is er het geschuifel van de mens
die nog maar langzaam vooruit komt.
Het haast niet meer bewegen van de voeten
die vragen om een eindje mee te lopen.
Luister naar het geschuifel.

Tussen alle zekerheden door,
tussen alle woorden van hen die zo zeker lijken door,
is er de aarzelende vraag van de mens
die vol vragen in het leven staat.
De aarzelende vraag in de ogen
vraagt om gezien te worden.
Luister naar de vragen.

Tussen alle bedrijven door,
tussen het druk zijn met van alles en nog wat door,
is er dat onophoudelijke verlangen,
van de mens die vraagt om ontmoeting.

Het onophoudelijke verlangen in het gezicht
vraagt om gehoord te worden:
Geef mij een hart dat het verlangen verneemt.
Geef mij ogen die de vragen zien.
Geef mij oren die het gefluister horen.
Schenk mij de ontmoeting die geneest.

- **Glorialied** ‘Heel de schepping, prijs de Heer’ (Lied 154b: 1, 2 en 10)

Woord

- Met de kinderen
 Gebed
 Gesprek: werken voor God
 Lied met de kinderen ‘Kijk eens om je heen’ (Alles wordt nieuw II,28)
- Schriftlezing: I Samuel 21: 2-10 (Joke Janse)
- Lied ‘Zing, mijn ziel, voor God uw Here’ (Psalm 146 :1 en 3)
- Schriftlezing: I Samuel 21: 11 – 22: 2 (Joke Janse)
- Lied ‘Zing, mijn ziel, voor God uw Here’ (Psalm 146 :4 en 5)
- Overdenking

De schelmenstreken van een Messias.

Zo heet het hoofdstuk uit de beroemde bijbelvertelling van Nico ter Linden *Het verhaal gaat*. Het hoofdstuk waarin Nico ter Linden vertelt van dit verhaal van David, die uitgehongerd en uitgeput van zijn vlucht voor Saul aankomt in het plaatsje Nob en bij het heiligdom aldaar aanklopt met de vraag of de priester, Achimelech, niet wat voor hem te eten heeft.

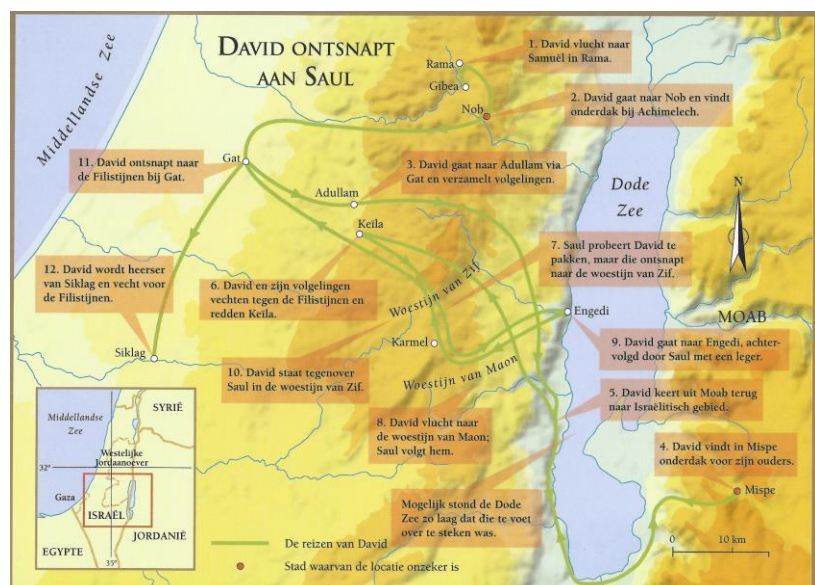
Schelmenstreken van een Messias.

Het is de perfecte samenvatting van dit vreemde verhaal dat we vanmorgen met elkaar lezen. Want het lijken inderdaad wel schelmenstreken uit een jeugdroman. De gebroeders van de Kameleon, of Pietje Bell.

Deze keer ‘De avonturen van David en zijn bende’. Prachtige verhalen. Het begint met het verslaan van de reus Goliath, waarover op de startzondag lasen, en vervolgens de gemene koning Saul die het op zijn leven voorzien heeft, terwijl David ondertussen trouwt met de dochter van Saul en zijn beste vriend de zoon van diezelfde koning is.

Nu is David op de vlucht. Hij is zijn leven bij Saul niet meer zeker. Te vaak heeft Saul een aanslag op zijn leven gepleegd. David vlucht de woestijn in. Tenminste Nob ligt nog vlakbij Gibeaa. De residentie van Saul. Tien kilometer zuidelijker. Hij moet eerst proviand hebben anders redt hij het niet in het verlaten gebied tussen het koninkrijk van Saul en het kustgebied van Filistijnen.

Hongerig en zonder wapens, overgeleverd aan de goden komt David aan in de priesterstad Nob. Achimelech komt hem met de schrik in de benen tegemoet. “Wat komt deze hooggeplaatste man doen in Nob? David! Een vertrouweling van de koning. De legeraanvoerder van Saul en de man die

Goliath heeft verslagen!”

Hier is David de kwajongen bij uitstek. Hij verzint een mooi verhaal. “Ja – orders van de koning – meneer de priester. Strikt geheim. Ik ben meteen op reis gegaan, maar ik heb niets bij me. Ik moet snel proviand hebben. Mijn mannen wachten op me.”

Orders van de koning. David noemt niet de naam van de koning. En roept zo onuitgesproken de kernvraag van het hele Bijbelboek op. Welke koning? Saul? Of David zelf – hij is immers ook een gezalfde, een messias. Of toch de enige Koning, de God van Israël zelf?

Het is sabbat deze dag. De dag dat de priesters de twaalf toonbroden in het heiligdom vervangen door verse. Alleen priesters mogen dat brood eten. Toonbroden. Ze liggen er ‘ten toon’, als dank voor de goede gaven van God. Mag David die zomaar meenemen?

Achimelech aarzelt niet lang. Nood breekt wet. David en zijn mannen zijn gewijd. Zij voeren een heilige strijd – zo jukt David. Want er is geen heilige strijd en er zijn zelf nog helemaal geen mannen. En dus krijgt David vijf van de toonbroden mee. Vijf – vijf verwijst altijd naar de eerste vijf boeken van de bijbel. Naar de Thora. En Achimelech handelt hier misschien niet naar de strikte letter van de wet, maar wel naar in de geest van wet. De hongerigen voeden. Mensen zijn er niet voor de regels, de regels zijn er voor de mensen en die regels mogen niet verstarren. In een volgend hoofdstuk zal Saul hem ervoor straffen.

De schelmenstreken van David gaan nog even verder. En zijn verhaal wordt nog ongeloofwaardiger. Hoe kan de legerleider van de koning zijn wapens vergeten in de heilige oorlog? Dat is toch ondenkbaar. Achimelech vraagt er niet naar. Hij geeft David het zwaard dat David zelf buit heeft gemaakt op Goliath.

Een schelmenroman. Karel Eykman en Evert Hartman hebben er mooie jeugdromans over geschreven.¹

David staat als mens voor ons. Op de vlucht voor Saul wordt alle fatsoen, alle vroomheid ter zijde geschoven.

Hij is geen engel. Hij is een kwajongen. Hij is geen haar beter dan Saul. Alles wat hij is, is hij door de roeping van God.

En door die roeping is hij óók een gezalfde.

Daarom is de titel in het verhaal gaat zo goed gekozen: *De schelmestreken van een Messias*.

Dat tweede woord, messias schetst de andere kant van het verhaal.

Want David is hier óók de messias – de gezalfde van God.

David's vlucht en alles wat volgt krijgt vandaag messiaanse trekken. Zoals de messias Jezus moest vluchten voor Herodes naar Egypte, zo vlucht messias David hier naar het land van de vijand. Naar **Gat**. Nota bene de plaats waar Goliath vandaan komt. Op David blijkt van toepassing wat Jezus in het Evangelie zegt: “De vossen hebben holen en de vogels van de hemel nesten, maar de Mensenzoon heeft geen plaats om zijn hoofd neer te leggen.” (Mt 8: 20).

En de tocht van David krijgt nog meer messiaanse trekken. **Uit Gat buigt hij weer af** naar de woestijn, terug naar het schemergebied tussen de Filistijnen en Juda. Onvindbaar, ongrijpbaar voor zijn koning. Want hij is vogelvrij. Hij is nergens veilig. Overal loert de geheime dienst van Saul en bij de Filistijnen vrezen ze hem.

Zo komt hij bij **Adullam**. Niet ver van Juda, maar wel in een onherbergzaam gebied. Hij wijkt uit, buiten de grenzen van Kanaän. Hij wijkt uit, zoals de andere Messias, de zoon van David ook vaak zal doen. Uitwijken naar Tyrus en Sidon, naar de Dekapolis, in ieder geval buiten het kerngebied van Israël, omdat ook voor Jezus geregeld de grond in Juda te heet onder de voeten was.

En als Jezus uitweek dan kwamen er mensen achter hem aan. Of hij trok door gebieden waar hij melaatsen ontmoette, of uitgestoten buitenlandse vrouwen.

¹ Karel Eykman, *David*, Amsterdam/Antwerpen 1986 en Evert Hartman, *De droom in de woestijn*, Rotterdam 1989.

David vindt een veilig heenkomen in een grot in de buurt van Adullam. Alsof hij nu de melaatse is. En wat gebeurt er? Mensen zoeken hem op. Allereerst zijn broers, de grote sterke jongens die niet tot koning werden gezalfd. Zij blijven hun kleine broertje trouw, net als Isai en zijn vrouw. En nog opvallender allerlei mensen die in moeilijkheden zaten, schulden hadden of verbitterd waren, sluiten zich bij David, de verstootte gezalfde, aan.

Er wordt hier een intrigerend tafereel geschilderd. Echt messiaans. Het lijkt op hoe ene Jezus van Nazareth duizend jaar later mensen om zich heen kreeg. Het lijkt op wat Matteüs schildert in de Bergrede:

“Het nieuws over Jezus verspreidde zich in heel Syrië. Allen die ergens aan leden en die gekweld werden door een ziekte of door pijn, en ook bezetenen en maanzieken en verlamden werden bij hem gebracht, en hij genas hen. En grote groepen mensen volgden hem, uit Galilea en Dekapolis, uit Jeruzalem en Judea en uit het gebied aan de overkant van de Jordaan. Toen hij deze mensenmassa zag, ging hij de berg op. Daar ging hij zitten.”

Hoe dan ook het is een merkwaardig vreemdelingenlegioen dat deze andere vluchtende messias – David - om zich heen verzamelt. 400 man.

Dat merkwaardige vreemdelingenlegioen helpt ons om het messiaanse in ons eigen leven te vinden.

Mensen in moeilijkheden. Berooide stakkers, verbitterden, mensen die kapot gaan aan het leven. Zij sluiten zich bij David aan.

Allen die ergens aan leden en die gekweld werden door een ziekte of door pijn, en ook bezetenen en verlamden, sluiten zich bij Jezus aan.

Het spoor van de messias loopt door onherbergzaam gebied. En je vindt hem bij zieken, en ouderen, en eenzamen. Je vindt hem bij kwetsbare mensen.

Afgelopen donderdag was Leo Fijen hier in de kerk

Bekend van radio en televisie. Hij heeft indrukwekkende reportages gemaakt over moderne kloosterlingen, maar ook over mensen die zich ondanks immense verdriet en tegenslag staande hebben gehouden.

Leo Fijen vertelde ook een persoonlijk verhaal. Hoe hij de stilte toe laat in zijn leven. Hoe hij het uithoudt om te wachten. Geduld te oefenen. Hoe hij ruimte maakt voor God.

Hij vertelde hoe hij in de kwetsbaarheid van dit leven - alles wat zo teer en broos is - iets van God herkent.

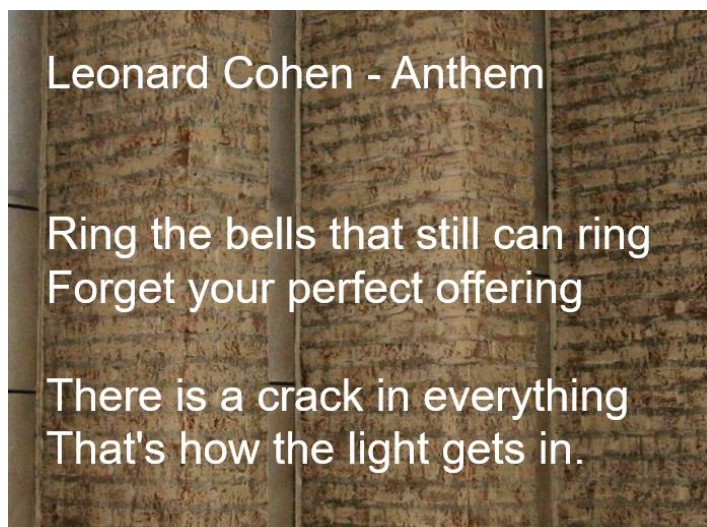
Hoe God juist dichtbij komt op tedere momenten. De laatste dagen met zijn moeder. De zachtheid van zijn vader. Verbitterden, mensen die ten onder dreigen te gaan aan het leven. Hoe zij er toch zijn. Hoe zij het durven uit te houden met het leven. En daar, daar waar je het niet verwacht. Waar je zonder woorden bent. Waar je niets te bieden hebt. Waar je met lege handen staat en zonder woorden. Daar is God.

Waar je je niet laat leiden door je agenda. Door de stroom van mails die binnenkomt of de telefoon die maak blijft rinkelen of bliepen. Waar je durft de eenzaamheid te zoeken. De stilte. Tijd voor God.

Daar is God ook.

Het was een mooie avond donderdag. Het bracht me dicht bij God. En toen ik de avond mocht afsluiten kwamen er een zinnen uit een liedje van Leonard Cohen boven. *Anthem* (hymne) heet het liedje. En dit is het refrein:

“There is a crack in everything. There is a crack in everything. That's how the light gets in”

Overall, in alles zit wel een barst.

Dat is precies de plek waar het licht naar binnen komt.

Dat lied gaat – denk ik – over de onvolkomenheid, om de kwetsbaarheid van het leven. Iedereen heeft wel iets onafs in zich, iets kwetsbaars, iets waar je je voor schaamt. Of een deuk die je in je leven hebt opgelopen.

Dat is moeilijk en vervelend, maar dat is nu juist de plek in je leven waar het licht binnenkomt.

Waar God is. Waar je opengaat voor God.

Bij de onafheid. Bij de verbitterden, bij de zieken en de naamlozen – daar is God te vinden.

Daar is de messias.

Amen

- Muzikaal intermezzo

Antwoord

- Lied 'Wat vraagt de Heer nog meer van ons' (Lied 992)
- **Dankgebed en voorbeden, stil gebed, Onze Vader**
- **Collecte**

Gaan

- Slotlied 'Aan U behoort, o Heer der heren' (Lied 978: 1 en 4)
- Zegen, gevolgd door gezongen "Amen"
- Orgelspel